

ת.ד 102 בני ברק | פקס : 03-5055919
9139191@gmail.com

זבל מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת צו תשפ"ד שנה י | גליון מס' 527

פרחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

אמן – שירת תודה

כפרשתנו מפרטת התורה את דיני הקרבת קרבן תודה, שהיה מקריב אדם פאָשר נצל מסכנה, כדי להביע את תודתו לבוראו. בזמן הזה שאין לנו בית מקדש, תקנו אנשי כנסת הגדולה במקום זאת לברך את ברפת "הגומל" (רא"ש ברכות ט ג).

המתבונן ימצא שבפעם כל ברכה שאנו מברכים במהלך היום, היא הודאה לבורא עולם. ואולם ללא ספק עולות על כלנה ברכות השחר, שבהן אנו מודים מדי בקר על הטובות העצומות שהבורא יתברך גומל עמנו בכל רגע ורגע, הן ברוחניות והן בגשמיות; על בריאות הגוף, על כח ההליכה, על מאור העינים ועל כל הכלים שהעניק לנו הבורא יתברך כדי שנוכל לחיות חיי טובה וברכה ולהתקדש בעבודת ה'. והן לא לחנם מסתיימות ברכות אלו בברפת "הגומל" - "הגומל חסדים טובים לעמו ישראל".

ונעמיק להתבונן: אם כל ברכה במהותה היא שירת הודאה, על אחת כמה וכמה האמן, שהרי היא המאשרת ומקיימת את הברכה!

ה'תפארת שלמה' (שער התפלה) הוסיף והאיר בזה נקדה נפלאה נוספת: בעוד המברך מודה בברכה על הטובות שהעניק הבורא לו עצמו, העונה אמן מודה בענינתו על הטובות שנתנו לזולתו, וכך נמצא שדרכת הודאתו של העונה אמן גבוהה מדרכת הודאתו של המברך, ולפיכך אמרו חכמים (ברכות נג א): "גדול העונה אמן יותר מן המברך".

לפני שנים עלה בדעתי רמז נפלא הפלמד שענית אמן מהותה הודאה: אָחַד מפסוקי ההודאה המפעימים ביותר הוא זה ששורר דוד מלך ישראל (תהלים קמו ב): "מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי". כשנחשב נמצא כי ראשי התבות: "מה אשיב לה' כל" הם בגימטריה תשעים ואחד, כדייק בגימטריה של הפלה אמן!

נברך מדי בקר את ברכות השחר בצותא בפני עוני אמן, ואף נענה אמן על ברכות חברנו, ובכך מלבד שנופה להשלים את ברכתנו, אף נשלים את חובת הודאתנו בענית אמן אחר ברפת חברנו.

בקריאת 'מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי'.
שבת שלום,

278 213 מכאול"ן

בניני אמונים

בניני תפלה בפרשה

תפלה ביקידת אש

"צו את אהרן ואת בניו לאמר את תורת העלה הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו" (ו ב)

בשלושה פסוקים בפתחת פרשתנו מזכר ענין יקידת האש על המזבח. רבי יצחק אברבנאל מבאר כי מכאן למד רבי יהושע בן לוי שחכמים תקנו שלוש תפלות ביום כנגד קרבן התמיד (ברכות כו ב), שכן שלשת פסוקים אלו מרמזים לשלוש התפלות: הפסוק שלפנינו: "על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר" רומז לתפלת ערבית שזמנה בלילה; הפסוק להלן (ו ה): "והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר" רומז לתפלת שחרית שזמנה בבקר; ואלו הפסוק שאחריו: "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה", שבסמוך לו נאמר: "וזאת תורת המנחה", רומז לתפלת המנחה.

בכך רומזת התורה ליסוד שכתב הכוזרי (ג ה) שכשים שהמאכלים הם מזון הגוף, כך התפלה היא מזון הנפש; ומעתה, כפי שהסעודה מספקת לאדם כח עד לסעודה שאחריה, כך אהבת ה' שגמשה לאש [ככתוב (שה"ש ח א): "כי עזה כמות אהבה... רשפיה רשפי אש שלהבת-ה"] המתחדשת בלב האדם בעת התפלה, צריכה ליקד בלבו עד התפלה שאחריה. תפלת ערבית אם כן צריכה להבעיר את אש האהבה בלב האדם "כל הלילה עד הבקר" - עת תפלת שחרית, וכן הלאה משחרית למנחה וממנחה לערבית וחזור חלילה. בכך תוקד אש תמיד על מזבח לב האדם, ולעולם לא תכבה.

בזמן הזה עולה קודמת לחטאת

"צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת

תורת העלה הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו" (ו ב)
רש"י מביא את דברי חכמים קדושין כט א) שתבת "צו" משמעותה "מיד ולדורות". ולכאורה הלא כל הצוויים שנצטוו ישראל נוהגים "מיד ולדורות", ומה המיוחד בצווי זה שלכך נאמר בו לשון "צו"?

רבי דוד לידא מביא לכך באור נפלא בשם בנו רבי פתחיה, רבה של סלווטיץ':

חכמים דרשו (תנחומא יד) מהפסוק "זאת תורת העלה", שבזמן שאין בית המקדש קיים, ואין אפשרות להקריב עולה, למוד פרשת עולה נחשב כהקרבנה. ולפי דבריהם מתפרש הפתוב כך: "לאמר זאת תורת העלה, הוא העלה" - אמירת פרשת העולה נחשבת כהקרבנת קרבן עולה.

וצריך לומר שגם בזמן שבית המקדש היה קיים, עני מרוד שלא היה באפשרותו להביא אפלו מנחת עני, היה יכול לצאת ידי חובתו באמירת פרשת העולה, שהרי מה סברא לחלק בין מי שאינו יכול להביא קרבן עולה מפני שאין הבית קיים, למי שאינו יכול מפני חסרון כפי?

לכך התכונן רש"י באמרו שצווי זה נוהג "מיד ולדורות". לבל יחשבו ישראל שאמירת פרשת עולה פתחליף להקרבנה נוהג רק "לדורות" - לאחר חרבן הבית, לכך יש לזרז ולומר להם שנוהג הוא "מיד" - בזמן הבית, שאף אז מועילה אמירת "תורת עולה" לעני שאין ביכולתו להביא עולה. לכך אף התכונן רש"י בהביאו לאחר מכן את דברי התורה כהנים' (א א) "ביותר צריך הפתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כפי", כלומר, שהסבה שיש לזרז את בני ישראל על למוד תורת עולה תכף ומיד, היא לצורך העני שנוגדה עליו גזרת "חסרון כפי" (עיר דוד, בית התלמוד חדר א אות תככ).

הכל בגלל גרגר חול אחד

ביותר, הצליח לבנות תבה קטנה שעמדה בתנאים הנדרשים.

לאחר בדיקה יסודית הזמן הנגר להניח את התבה על שלחן המלך. השר המונה החל להכניס בתוכה את המטבעות שבצרו בזו אחר זו, והנה הגיע תורה של המטבע האחרונה. הנוכחים עצרו את נשימתם כשהשר הכניס את המטבע לתבה, גם היא כקודמותיה התישבה במקומה באפן מדויק, והשר פנה לסגור את המכסה.

אלא שכאן התעוררה בעיה; מכסה התבה לא נסגר עד הסוף.

הנגר החור. הוא לא האמין למראה עיניו. לפי כל הבדיקות שערך התבה הייתה אמורה להסגור! מה ארע?

מסביב החלו להשמע קולות גחוף. קולות מהסים מקצוות האולם אף הרחיקו לכת ותבעו להעניש את הנגר על שבזה את המלך. אלא שלנגדם עמד הנגר, בטיוח בלבו כי התבה יכולה להסגר היטב.

הוא עצם את עיניו לרגע ואחר בקש רשות לנסות שוב. הרשות נתנה, ולנגד עיניהם הקמות של הנוכחים הוא שב ורוקן את התבה מהמטבעות שבתוכה. כשסיים, הגביה את התבה ונשף לתוכה בכל כחו, אחר פנה להחזיר לתוכה את המטבעות. המטבעות החזרו לתבה בזו אחר זו, וראה זה פלא: הפעם נסגר מכסה התבה היטב, לקול תרועות הנוכחים.

הכל תלו עיניהם בנגר, בקשו להבין פטר דבר, וזה במקום תשובה הצמיד את אצבעו אל השלחן, והחזה לנוכחים על גרגר חול קטן שנדבק בה. 'הגרגר הקטן הזה הוא שמנע מהתבה להסגר' - הסביר, וקבל לידיו שוב את התבה המלאה, היא העברה לרשותו. הוא עמד באתגר.

הצדיק סים את ספורו ופנה להסביר לפרץ את המסר הנוקב:

"בתורתנו נאמר על התפלה (דברים יא ג): 'ולעבדו בכל לבבכם', התפלה היא 'עבודה שבלב', וכדי שהיא תאמר פראוי ואף תתקבל, היא צריכה למלא את כל הלב. בשעת התפלה הלב צריך להיות ריק מכל דבר אחר, וכך אף אני נוהג - בשעת התפלה איני מותיר מקום לאזנים לשמע, לעינים לראות ולזדים להתעסק, לבי מקדש כלו לתפלה, ועל כן, במחילת אדוני הפרץ, פשוט לא שמעתי את נקישותיו".

"השומעים אתם?" היה מסים רבי ועלול איידלמן את ספורו, "במשנה (ברכות ל ב) כתוב שחסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת לפני התפלה ומתפללים. הם עשו זאת כדי לפנות את לבם לחלוטין, כך שיהיה מקדש במלואו לעבודת ה', ולא יהיה בו שום דבר אחר מלבד תפלה. ואנו, אנה אנחנו באים!?"

הפרץ נאלץ להמתין מחוץ לדלת, אלא שהזמן התמשך והצדיק האריך בתפלתו. זעמו של הפרץ הלך וגבר. מפעם לפעם שב ונקט בזעם על הדלת, אולם הצדיק לא נענה. הוא המשיך בתפלתו בלהט אש קדש ולאחר שעה ארכה סים, פסע שלוש פסיעות לאחוריו, המתין קמעא כעבד הנותן שלום לרבו, ורק אז נפנה לפתח את הדלת.

הפרץ עמד לכלות את זעמו בצדיק, אולם באמצעות קרטוב שפיות שנותר במחו הצליח להבליג, ובטרם נגש לעשות שפטים בצדיק, סגן בכעס מהול בעלבון:

"למה?? למה לא פתחת לי את הדלת בפעם הראשונה שדפקתי? למה לא פתחת בפעם השנייה, השלישית והרביעית? הלא אתה יודע שביכולתי להענישך בענש חמור ביותר, ואף לסלקך מביתך לצמיתות!?"

הפרץ שאג את דבריו כשכלו רותח מזעם, אולם לתדהמתו הצדיק כלל לא נבהל או התרגז, הוא רק ענה בתמימות ובפשטות: "לא פתחתי כי לא שמעתי".

"איך לא שמעתי??" נהם הפרץ, "הלא במו עיני ראיתיך עומד לא הרחק מהדלת, לו היית חרש, הרי שלא היית שומע אותי גם עכשו!"

בתגובה חיד הצדיק בשלוה. הוא הזמין את הפרץ להפנס לביתו, שפת על האש קמקום מים וחלט עלים לתה, הושיב את הפרץ ליד השלחן, ותוך כדי שהתה מתבשל לאטו, בקש את רשות הפרץ לספר לו ספור:

"לפני מאות שנים, במדינה רחוקה בקש המלך למצא את הנגר הטוב ביותר במדינה, כדי שיפאר ברהיטיו את ארמונו. לשם כך הוא פנס את כל הנגרים האמנים מפל רחבי הממלכה והציג בפניהם אתגר:

הוא הצביע לפנייהם על צרור שהכיל בתוכו מאתים מטבעות זהב, חדשות ונוצצות, והבטיח להעניק את המטבעות הללו למי מהם שיצליח בתוך שבועיים לבנות תבת עץ שתכיל בתוכה את אותו מטבעות במדיק, לא פחות ולא יותר, ללא רוח של אורי כלל.

כמה מהנגרים לקחו על עצמם לבצע את האתגר, ושבועיים לאחר מכן הגיעו לארמון המלך כשהתבות המוכנות בידיהם. התבות עברו בדיקה ראשונית, ובכל אחת מהן נמצא פגם כזה או אחר. רק אחד הצליח לעמד באתגר: אחר מאות פעמים שבהן הוא חשב את המדות, ואחר עבודה מדקת

הספור שלפנינו ספר מפי הצדיק רבי זאב איידלמן זצ"ל, אשר בקש להעביר דרכו לשומעי לקחו מסר פשוט אך חשוב מאד, להבנת ולהפנמת צורתה הראויה של תפלה.

הספור עוסק בצדיק מפלא שהיה חי לפני כמאתים שנה ושמו רבי חיים. אותו צדיק התיחד במיוחד בכח התפלה שלו. מפל עירות האזור היו באים לפקד את מעונו

הוא עצם את עיניו לרגע ואחר בקש רשות לנסות שוב. הרשות נתנה, ולנגד עיניהם הקמות של הנוכחים הוא שב ורוקן את התבה מהמטבעות שבתוכה. כשסיים, הגביה את התבה ונשף לתוכה בכל כחו, אחר פנה להחזיר לתוכה את המטבעות. המטבעות החזרו לתבה בזו אחר זו,

ולבקש ממנו שייעתיר בעדם, ותפלותיו היו נענות לרחמים ולרצון.

רבי חיים התגורר בעירה נדחת, בבית קטן ששכר מאחד מפריצי הסביבה.

אותו פרץ, שהיה איש גאותו ויהיר, הגיע באחד הימים לביתו של הצדיק בדיוק בשעה שהצדיק עמד באמצע תפלתו. הפרץ ירד מעגלתו, נקט על הדלת, אולם לא זכה לתגובה. הוא הביט מבעד לחלון והפתע לראות את הצדיק עומד בסמוך לאחד הקירות, שקוע בתפלתו ומתעלם מפל הסובב אותו.

אמן בעולם הזה ובעולם הבא

חכמי המדרש בפרשתנו (תנחומא ז) משבחים את מעלתו הגדולה של המביא קרבן תודה, ואומרים: "אמר הקדוש ברוך הוא: חביב עלי [קרבן תודה] מכל הקרבנות". חכמי המדרש מוסיפים ודורשים מכך שנאמר (תהלים נא) "זבח תודה יכבדני" - בכפל האות נ, ולא "זבח תודה יכבדני", שהמביא קרבן תודה יזכה לכפל ולהביאה פעם נוספת לעולם הבא.

חכמים מוסיפים ודורשים, שכפי שהמוזה בהבאת קרבן תודה זוכה אף להביאה לעולם הבא, כך "כל מי שהוא עונה אמן בעולם הזה זוכה לענות אמן לעולם הבא, מניין? שנאמר (תהלים מא ז): 'ברוך ה' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם אמן ואמן' - אמן בעולם הזה ואמן בעולם הבא".

בעולם הזה יכול אדם להלל את בוראו ולעבדו ככל שירצה, אך בעולם הבא לא יוכל לעשות זאת, שהרי כתוב (תהלים קטו ז): "לא המתים יהללו יה". אולם למביא קרבן תודה ולמקפיד על ענית אמן מבטח כי תהיה להם הזכות להמשיך ולהלל את בוראם בענית אמן גם בעולם הבא.

להלן מובאים פנינים ובאורים מאוצרם של גדולי הדורות על מאמר חכמים זה.

אמן בסעודת הצדיקים בגן עדן

ב'ספר הנבוך' (נדפס בק"ץ על יד טו א עמ' 220) מובא מדרש דומה בענין זה: "כל העונה אמן בעולם הזה זוכה לאמרו בסעודה של לותו, שנאמר (תהלים פט ג): 'ברוך ה' לעולם אמן ואמן'. בכתביהם של גדולי תימן הובא מדרש נוסף בענין זה: "מי שעונה אמן בעולם הזה זוכה ועונה אמן לעולם הבא, בסעודת הצדיקים בגן עדן, וכשיברך דוד המלך עליו השלום הברכה, הוא יענה אמן" (עץ חיים על התפלה, שחרית לחל עמ' כג).

מקור תקנת 'יהא שמייה רבה'

ב'סודר חסידי אשכנז' (עמ' עה) מבאר שעל פי מדרש זה תקנו לומר בקדיש: "יהא שמייה רבה מברך לעלם ולעלמי עלמיא", כלומר שאף בעולם הבא ישתבח שמו של הבורא, על ידי אלו ששבחוהו בענית אמן בעולם הזה.

לפיכך "גדול העונה אמן"

רבי יחיאל היילפרין בעל 'סדר הדורות' באר על פי מאמר חכמים זה את הסבה שקבעו חכמים (ברכות נג ב) כי "גדול העונה אמן יותר מן המברך"; "העונה אמן בעולם הזה זוכה בעבור כך לענותה גם בעולם הבא, אולם המברך אינו זוכה למעלה נפלאה זו (ספר הלכותיים לר"י היילפרין) ח"ב ערך תשובה אות כד).

אמן מתוך ידיעה והכרה

במשל קולע באר רבי אברהם אהרן יודלביץ, הרב הכולל לאגדת הקהלות בניו יורק, את ענינה של ענית אמן לעתיד לבוא:

מעשה באדם גם והמוני שהקשיב לדרשה נפלאה שנשמעה מפי אחד מחכמי הדור. לאחר הדרשה טרח האיש והודה לחכם מקרב

לב. כאשר שאלוהו מפניו: "מפני מה הודית כל כך לחכם, הלא בודאי לא הבנת מאומה מדבריו?" השיב הלה בתמימות: "הן הדרשן הזה ידוע ומפורסם כחכם גדול ונעלה, ועל כן, אף מבלי להבין את דבריו בטוח אני שדרשתו היתה בנויה לתלפיות, ומחובתי להודות לו על כך".

מן הצד עמד החכם והקשיב לשיחה. כששמע את דברי האיש התפעל עד מאד מתמימותו, ומיד קרא לו לשבת לצדו ובפנים מסבירות למד אותו את כל מהלך הסגיה מתחלתה לסופה, עד שהבין את הדברים על בריבם.

משסים שב האיש וברך את החכם בברכות מעטירות, אך הפעם עשה זאת מתוך הבנה אמיתית בערך הדברים.

לכך פונו חכמינו זכרונם לברכה פשהבטיחו כשכר לעונה אמן בעולם הזה שיזכה לענות אמן אף לעולם הבא; כיון שבעולם הזה הוא ענה אמן מבלי להבין את עמק נסתרות דרכי ה', ורק מתוך אמונה תמימה כי צדיק הוא בכל דרכיו, לפיכך ישלם לו שכרו בכך שלעתידי לבוא יזכה לשבת במחצת הצדיקים וללמד את דרכי ה' וסתרי הנהגותיו, וכאשר יזכה אז להבנה אמיתית בדרכי ה' ישוב ויענה אמן - אך הפעם מתוך ידיעה והכרה אמיתית (ידרש אב' עקב דרוש רלא).

"ושם תודה נזבח" בזכות ענית אמן

המשגיח רבי מתתיהו סלומון באר כי תחלתו של הפיוט "מעוז צור" בנוי על מאמר חכמים זה: "מעוז צור ישועתי לה נאה לשבח" - המשבח ומוזה לבוראו בשלמות ובאמונה על כל טובה וברכה שהוא מקבל בעולם הזה, אזי כאשר "תכון בית תפילתי" - בבנין בית המקדש, "ושם תודה נזבח" - יזכה להמשיך לעבד את ה' ולהודות לו בשלמות בהבאת קרבן תודה ובענית אמן (קצץ 'נהוראי' תשס"ח עמ' 100).

ובעבודת בית המקדש נשמח כלנו

בסדר קדשים שבמשנה, הכולל את דיני הקרבנות ועבודת המקדש, יש תשעים ואחד פרקים. מניין זה רומז לכך שבעבודת הקרבנות מתחילים שני שמות הקדש שהם בגימטריה צ"א, כדגמת היחוד הנעשה באמצעות ענית אמן, שאף הגימטריה שלה היא צ"א (מעשה וקח, פתיחא לששה סדרי משנה אות ז).

רמז נוסף לקשר שבין אמן לעבודת המקדש דרש הרבי מקומראן מכך שראשי תבות הכתוב (תהלים סח לו): "נורא אלקים ממקדשיך", הם "אמן" (פרי חיים, שמות).

אמן שחרצה גורלות

זכרון משה. הרב התרומם ממקומו במלא הדרת כבודו, ובבת אחת השתתקו כלם והטו אזן לשמע הכרעתו: "צודק המרבה במחיר, זכות העליה בידו" - פסק הרב, ולאחר שתיקה קצרה הוסיף: "למען השלום, אבקש מפלוני, בעל ה'חזקה', שיותר לאוכה על חזקתו."

"כיצד אוכל לותר על סגלה כה נודעת לאריכות ימים?" התאכזב ר' קלמן לנכח הפסיקה החד משמעית, "איני מרגיש שאני מסגל לעשות זאת!" התבטא בכאב, אולם הרב, שקדשת היום היתה נסוכה על פניו, הגיב בלהט אש קדש:

"אם דואג אתה בקשר לסגלה, הרי שהגני לברכה מפל לבי כי תזכה לחיים טובים וארכים גם מבלי סגלה זו". הרב חזר על ברכתו שוב ושוב, ולבסוף התרצה ר' קלמן. הוא הכריז בפה מלא על ותורו, והתפלה המשיכה כסדרה.

כמה חדשים לאחר מכן נודעה השמועה המזעזעת על פטירתו הפתאומית של ר' קלמן.

בעצומם של ימי השבעה נכנס הרב פישר לנחם את בני משפחת הנפטר, והללו לא הצליחו להסתיר את כאבם ואת תחושתם; מי יודע, שמא לא היה נחפז המנוח לותר, אולי היה מאריך ימים...

"דעו לכם, כי ברכתי אמורה היתה להתקיים במלוואה" - הגיב הרב, "המנוח היה אכן אמור להאריך ימים בטוב ובנעימים בכח המצוה שקיים. אלא שלדאבוני הרב, למרות שחזרתי שוב ושוב על הברכה שהענקתי לו, איש לא טרח לענות אחרי אמן, אף לא הוא עצמו, ועל כן לא פעלה הברכה את פעלתה."

"כבר בבית הכנסת הרגשתי בכך", הוסיף הרב פישר זצ"ל, "ולפיכך חזרתי כמה פעמים על הברכה בתקנה שאי מי יענה אחריה אמן, אף לצערי, לא שמעו אזני ולו אמן אחת. ברכה שלא ענו אחריה אמן - בודאי אינה ברכה משלמת, ואם כן, גם כח השפעתה מגבל", סיים הרב פישר בעצב את דבריו הנוקבים.

נוטרי אמן ח"ב עמ' שיג

שעת אחר הצהרים של יום כפור בבית הכנסת הנודע שבשכונת 'זכרון משה' בירושלים. זה עתה שבו המתפללים והתכנסו בבית הכנסת אחר מנוחת צהרים קצרה, מצידים בכחות רעניים שייסעו בידם לצלח את חתום היום הקדוש.

גבאי בית הכנסת החל במכירת עלית מפטיר יונה הנודעת, ור' קלמן, מי שהיתה לו 'חזקה' רבת שנים על עליה עתירת סגלות זו, המתין לרגע שבו 'זרק' לחלל האויר את הסכום הגבוה ביותר ובכך ניכס את העליה לעצמו.

לתדהמתו, השנה נפל דבר. אחד מהנוכחים, מתפלל חדש יחסית, החליט להתמקח אתו. מרגע לרגע הוא העפיל במחיר, עד לסכומים שמידענו לא יכול היה לדמין את עצמו עומד בהם.

התחרות הכרעה לטובת המתמודד שכנגד, והגבאי עמד להכריז על האכה המאשר. אלא שר' קלמן התקשה לקבל זאת. כך, ברגע אחד התחלפה אורת הקדשה הרצינית והמפוסת בקולות צורמים של וכוף מר. אחדים מהמתפללים החלו להתערב לטובת הצדדים, והפונים החלו לגבה; האשמות הוטחו באויר, טענות בדבר צדקתם של שני הצדדים והפרכתן, טעונים הלכתיים וסברתיים. ההיכל כלו נמלא במתח רב.

"באיזו זכות אתה רשאי להפקיע את המחיר?" טענו כמה מותיקי המתפללים, מיצגי עמדתו של ידיים, בעל מפטיר יונה משכבר הימים.

"טובת קפת בית הכנסת חשובה מכל", הגיב המרבה במחיר, "אין כל הצדקה למנע ממני להעשיר את קפת בית הכנסת", חזק את דבריו בשנית.

"יש לי 'חזקה' של עשרות שנים", שב וטען המתפלל הותיק, "ואם רצונך לתרם מהונף, עשה זאת בהזדמנות שונה".

יכול היה הוכוח העגום להמשך עוד דקות ארוכות, אלמלא נדרש לענין רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל, ראב"ד ירושלים ורבה של שכונת

שיערי גן עדן

עניית אמן במשנת בעל ההלואה

אמן קורעת גזר דין

במסכת שבת (קט ב) מובא: "אמר רבי יהושע בן לוי: 'כל העונה אמן יהא שמייה רבא מברך בכל כחו, קורעין לו גזר דינו'". ואולם בזהר הקדוש מבטחת קריעת גזר דין לכל העונה אמן, ולא דוקא לעונה "אמן, יהא שמייה רבא". שכתב אמרו (תיקון מ א): "העונה אמן בכל כחו קורעין לו גזר דין של שבעים שנה" (ראה 'שומר אמונים' מאמר פתחו שיערים א).

בעל ה'ברכות שמים' כותב כי על מתנת האמן הודה דוד המלך באמרו (תהלים קו מח): "ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם ואמר כל העם אמן הללויה". וכן מתפרש הפתוב: עלינו לברך ולהודות לה' על המתנה הנפלאה של "ואמר כל העם אמן" שמכחה עובר רע הגזרה מעל ישראל, ומכך שנתנו לנו הקב"ה מתנה זו, נכר שהוא "אלקי ישראל" המבקש לטובתם להגן עליהם ולהצילם מפל רעה (טל השמים שבת שובה).

ה'ברכות שמים' מקאשוי

כ' באדר תשס"ה

האדמו"ר רבי רפאל בלום נולד בשנת תרס"ט לאביו רבי שמואל בעיר קאשוי שבסלובקיה. בבחרותו למד אצל רב העיר רבי שאול בראך. במלחמת העולם השנייה נצלו בנס הוא ובני משפחתו, ולאחר המלחמה חזר לקאשוי ושמש בה כאב"ד.

האדמו"ר בעל ה'ברכות שמים' מקאשוי

בשנת תש"ח הגר לברוקלין, הקים בה את קרית קאשוי ויסד את ישיבת 'אהל שמואל', בה היה מוסר שעורים תמידים כסדרם. הוא העמיד תלמידים רבים, ואלו נותרו קשורים אליו בעבותות אהבה. היה מפרסם בשקידתו העצומה בתורה, עד יומו האחרון.

את חדושי תורתו הדפיס בסדרת ספרי 'ברכות שמים' על הש"ס וש"ת; 'טל השמים' על התורה ועל המועדים ועוד ספרים. נפטר בתאריך כ' באדר א' תשס"ה ונטמן בבית החיים קאשוי בבדפורד הילס שבברוקלין.